Kiitämme mahdollisuudesta antaa lausunto, jossa halumme kiinnittää erityistä huomiota esityksen seuraaviin kohtiin.

29 § Oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön

Esitämme, että esi- ja perusopetuksessa ei käytetä mahdollisia, oppilaiden omia mobiililaitteita koko esikoulupäivän tai koulupäivän aikana ja vain rehtorin tai opettajan luvalla henkilökohtaiseen terveydenhoitoon tai muusta painavasta syystä. Järjestyssäännöillä tai järjestysmääräyksillä tulee määrätä puhelimien ja muiden mobiililaitteiden säilytyksestä koulupäivän aikana.

Perusopetuksen opetussuunnitelmassa (2014) välitunti on mainittu osana koulupäivää. Perusopetuksen opetussuunnitelman mukaan välitunnit tulee järjestää niin, että ne tukevat oppilaiden hyvinvointia, tervettä kehitystä, sosiaalisia suhteita ja opiskelussa jaksamista sekä lisäävät koko koulun yhteisöllisyyttä. (Opetushallitus 2014, 41–43, 79.) Älypuhelimien käyttö välitunneilla ja ruokatauoilla estää näiden tavoitteiden toteutumisen.

Älypuhelimien käyttö välituntien aikana heikentää aivoterveyttä estämällä aivoja palautumasta oppituntien kuormitukselta. Samalla älypuhelimien käyttö välitunnilla aktivoi aivot kuormittavaan vireystilaan, joka häiritsee keskittymistä seuraavalla oppitunnilla. Älypuhelimien käyttö vie aikaa muulta, aivoterveyttä ja hyvinvointia suojaavalta toiminnalta, kuten liikunnalta ja sosiaalisten suhteiden harjoittelulta todellisissa vuorovaikutustilanteissa.

YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksen mukaan *Lasta on suojeltava kaikelta väkivallalta, välinpitämättömältä kohtelulta ja hyväksikäytöltä* (19 §). Tämä tarkoittaa, että he eivät kohtaa koulupäivän aikana kiusaamista, henkistä väkivaltaa ja poissulkemista. Suojeleminen on mahdotonta, jos välitunneilla käytetään älypuhelimia ja ennen kaikkea sosiaalista mediaa, joissa kiusaaminen ja muu huono kohtelu on erittäin yleistä, jopa yleisempää kuin koulukiusaaminen. Kiusaaminen, väkivalta ja poissulkeminen aiheuttavat pysyviä, rakenteellisia muutoksia aivoihin. Ne taas heikentävät oppimista ja elämänhallintaa kauaskantoisesti.

Omaisuudensuoja ei voi ohittaa oppilaan oikeutta turvalliseen opiskeluympäristöön.

Koko koulupäivän kattavasta älypuhelinkiellosta on jo positiivisia kokemuksia Muutoksen alkaessa saatetaan tarvita aikuisten vahvistettua läsnäoloa välitunneilla. Tämä on mahdollista koulujen sisäisillä järjestelyillä.

Lisäksi haluamme nostaa esille, että nyt lakisesityksessä mainittu ”Oppitunnilla puhelimen tai muun mobiililaitteen käyttö on sallittu vain oppimistarkoitukseen” on ristiriidassa lakiuudistukseen tähtäävien perustelujen kanssa sekä Perusopetuslain (§31) mukaan peruskoulun tulee tarjota oppimisen välineet. Näin ollen kouluilla ei pitäisi olla oikeutta pyytää oppilaita käyttämään omia mobiililaitteita oppimisen välineinä. Kaikilla oppilailla ei ole omia älypuhelimia. Jos opettaja pyytää käyttämään oppitunneilla omia laitteita, tämä asettaa oppilaat eriarvoiseen asemaan.

Lisätietoja antavat
Nina Sajaniemi, neuropsykologi, kasvatustieteen professori, asiantuntija / kansallinen aivoterveysohjelma; nina.sajaniemi@uef.fi
Tarja Keltto, ohjelmakoordinaattori / kansallinen aivoterveysohjelma, Aivoliitto ry; tarja.keltto@aivoliitto.fi
Markku Holmi, ohjelmapäällikkö / kansallinen aivoterveysohjelma, Aivoliitto ry; markku.holmi@aivoliitto.fi